

Unieke hogepriester

Zondag 3 november 2024, Rozenlaankerk, Ouderkerk aan de IJssel

Lezen: uit apostolische brieven: Hebreeën 7:23-28 (preektekst)

Lezen: uit het evangelie: naar Marcus 12:18-27

Geliefde gemeente,

Over het algemeen laat ik me elke zondag, wanneer ik ergens voorga, leiden door het zogenaamde oecumenische leesrooster. Nu weet ik wel, dat ook dat niet in de hemel is gemaakt en misschien wel aan enige willekeur onderhevig is, maar het is in ieder geval iets, dat vooraf gegeven is: doe het hier maar eens even mee op deze zondag, voor deze week, kauw hier maar eens op.

Dit najaar is er steeds voor de zondagen een lezing op het leesrooster opgenomen uit het bijbelboek Hebreeën. Nu is dat bijbelboek Hebreeën geen makkelijke kost. Dus je zou kunnen zeggen: begin daar alleen aan, als je meer tijd hebt om er met een gemeente in te komen. Want ja, ik ben dit najaar overal maar één keer. Toch leek het mij de moeite waard om er met de gemeentes waar ik dan ben, steeds met als invalshoek de passage voor die zondag, er bij stil te staan, en om dat dan op te vatten als een soort boodschap van God, voor hen, voor u en jullie dus vandaag, maar ook voor mij zelf, voor de week die voor ons ligt.

Wie waren nu die Hebreeën aan wie deze brief, of deze aansporende preek, in eerste instantie gericht was?

De aanduiding 'brief aan de Hebreeën', geeft al aan, dat het gaat om een woord voor christenen met een Joodse achtergrond. Geen heidenchristelijke gemeente, maar gelovigen met hun *roots* in de Joodse traditie. Het woord 'hebreeër' was oorspronkelijk een soort scheldnaam, voor zwerver, zoiets als bij ons 'slijkgeus', of 'watergeus'. De term geuzenaam is er vandaan gekomen: je omarmt het neerbuigende woord, en het wordt juist uitdrukking van je identiteit.

Hebreeër wordt een aanduiding voor Gods volk onderweg. Als armoedzaaiers in Egypte terecht gekomen, vervolgens na de Uittocht op reis door de woestijn naar het Beloofde land, en later de Joden in de diaspora, in de verstrooiing, de eeuwige zwerver. Overal in het hellenistische deel van het Romeinse Rijk zijn er Joodse gemeenschappen, sommigen zelfs heel groot, zoals in de Egyptische havenstad Alexandrië. Maar nu is een gedeelte van hen christen geworden. Ze zijn daarmee niet opgehouden joods te zijn, maar er komt toch wel afstand tot alle zichtbare dingen van hun Jodendom, zoals bijvoorbeeld de tempeldienst in Jeruzalem met zijn offers en priesters en omvangrijke symbolieken en liturgieën.

Maar na verloop van tijd treedt er vermoeidheid op, als de weg van het geloof langer lijkt dan ze verwacht hadden. Jezus de messias, prachtig, we kunnen het geloven, want wat Hij zei en deed spreekt aan, zondermeer, maar dan moet toch ook binnenkort zijn tweede komst aanstaande zijn, die het begin van het messiaanse rijk gaat inluiden, de grote Sabbat, de uiteindelijke Vrede en Rust die God heeft beloofd. De Nieuwe Wereld van God. Maar het blijft maar uit en uit, en wat hebben we nu helemaal in handen: ja, het apostolisch getuigenis van die drie jaar Jezus-optreden en van enkele opmerkelijke gebeurtenissen rond een zekere kruisiging en een verhaalde opstanding uit het graf en als teken daarvan het rituele breken van brood en drinken uit de beker. Maar dat is alles. En dat moeten we dan maar door zien te geven.

Hier en daar zijn er gelovigen die afhaken. Sommigen verlangen terug naar de zichtbare tempeldienst, naar de offers en de priesters. Naar de jaarlijkse opgang naar Jeruzalem, als pelgrim. Het is de vraag of deze brief voor of na de verwoesting van stad en tempel door de Romeinen is geschreven. Maar hoe dan ook: er vallen lege plaatsen in de gemeente, en niet alleen door overlijdens, maar ook door afhakers. Waar kennen we dat van? Vast ook wel hier in de gemeente. Het tempo verschilt per streek en denominatie, maar je ziet het in heel Nederland, in heel Europa.

De schrijver aan de Hebreënbrief wisselt in zijn uitgebreide aansporing om aan het geloof vast te houden, en volharding te tonen, want dat is eigenlijk deze hele brief: hij wisselt steeds af tussen stukjes die gaan over de betekenis van Jezus en stukjes die gaan over de neiging van sommigen om af te haken en hoe daar mee om te gaan.

En hij gebruikt daarbij vormen van bijbeluitleg en bijbeltoepassing vanuit het Oude Testament, die in de lijn liggen van hoe dat in hellenistisch-Joodse kring van toen toeging. Dus waarschijnlijk begrijpelijk en plausibel voor zijn eerste doelgroep, maar voor ons nog niet zo makkelijk te volgen. Dat maakt het bijbelboek Hebreëen zonder wat nadere achtergronduitleg best lastig, om in zijn geheel tot je te nemen. En toch staan er zoveel mooie dingen in die ook ons blijvend kunnen inspireren.

Vandaag is het zo'n stukje dat wil vertellen hoe uniek Jezus is. Dus niet een aansporing om vol te houden, maar vooral: waarom zou je volhouden. Wat is er zo bijzonder aan Jezus, dat we Hem zouden volgen en God zouden dienen, zoals Hij dat in ons leven wil brengen?

Want hoe je het ook wendt of keert, dat is natuurlijk wel de cruciale vraag voor willen toetreden, willen blijven, of willen afhaken: wie is Jezus Christus voor jou? Jezus zelf stelde al de vraag (Johannes 6:62): willen jullie ook niet weggaan misschien, aan zijn naaste discipelen. En Petrus, als vertegenwoordiger van de Kerk zei: maar Heer tot wie zouden wij moeten gaan, want U hebt woorden van eeuwig leven. U voedt ons met eeuwigheid, met God zelf. Dat vinden wij zo nergens anders. En het is wel de kern van ons bestaan, het vinden van zo'n connectie met God.

Welnu, dat is nu precies wat de schrijver van de Hebreëen brief ook zijn eerste gehoor en dus ook ons voor houdt in Hoofdstuk 7 van zijn brief, van zijn predicatie. Hij doet dat op een manier die voor ons misschien wat willekeurig overkomt, maar het is met een logica die in zijn tijd volstrekt werd gevolgd. Met als uitkomst: het is zonneklaar: Jezus overtreft alles wat er maar

is, als het gaat om het brengen van God in ons leven. En dan komen er twee dingen naar voren: Jezus verbindt ons met God door de verzoening die Hij eens en vooral bewerkstelligt en Jezus verbindt ons met God door de voorbede, de voorspraak die Hij nu en voor altijd voor ons doet.

We hebben niet heel hoofdstuk 7 gehoord van de Hebreeënbrief, alleen het slot, maar ik loop er toch met eigen woorden met u en jullie doorheen, zodat je de redenering kunt volgen.

Uitgangspunt van de hele redenering is: Psalm 110. Dat is een heel belangrijke Psalm in de vroege kerk om de betekenis van Jezus te duiden na Pasen. Het is een lied voor de troonsbestijging van een koning: de HEER met allemaal hoofdletters (God dus) zegt tot de Heer (met kleine letters, de koning dus): Kom zitten aan mijn rechterhand. Welnu: dat wordt in de vroege kerk, al in het Nieuwe Testament rechtstreeks toegepast op de Hemelvaart van Jezus. Het is zelfs in onze basisbelijdenis terecht gekomen: die ten hemel is gevaren en zit aan de rechterhand van God.

Dat Jezus geduid werd als Koning moge duidelijk zijn. Het is de messiasverwachting die dat ook met zich meebracht: een nieuwe zoon uit het huis van David zou komen om bevrijding voor Israël en de volkeren komen brengen. Weliswaar kwam Jezus als een anti-koning. Mijn koninkrijk wordt niet vorm gegeven door middelen vanuit deze wereld, zei Hij tegen Pilatus, Hij reed Jeruzalem binnen, niet fier te paard, maar op een amrzalige ezel. Maar de mensen zongen wel: Hosanna, gezegend Hij die komt in de naam van de HEER, en Bartimeus blinde Bartimeus vertolkte het sentiment, toen hij schreeuwde: zoon van David heb medelijden met mij. Zoon van David. Jezus is de Koning van Godswege, om ons voor te gaan naar nieuwe vrijheid, die gegeven is om ons leven een nieuwe richting te wijzen. Hij is de Kurios. Hij is de Heer, en tegen Hem wordt gezegd, door God: kom zitten aan mijn rechterhand, als symbool van de nauw verbintenis tussen de Vader en de Zoon: Jezus ontvangt de bevoegdheid om samen met de Vader te

regeren, de geschiedenis mee te bepalen, de zegels van het boek te openen.

Maar dan wordt er even verder in die Psalm 110 iets merkwaardigs gezegd. Namelijk dat deze bijzondere koning in Gods bestel ook priester zal zijn. Dat is eigenlijk in het volksleven van Israël raar en uitgesloten: het zijn twee aparte posities: priester en koning, kerk en staat, en daar door heen loopt dan af en toe de profeet, die beiden regelmatig bij de les moeten houden. Maar nu vloeien die in een en wel, citaat Psalm 110:4 'op de wijze van Melchisedek'.

Wel eens van die naam Melchisedek gehoord uit de bijbelse verhalen? Het is een mysterieuze figuur die in het verhaal van Abraham in het bijbelboek Genesis uit het niets lijkt op te komen en ook weer in het niets lijkt te verdwijnen (Gen 14:18-24). Geen begin en einde lijkt te hebben. Hij is een vereerder van de éne ware God. Hij is machtsfiguur, een koning, zijn naam betekent zelfs: rechtvaardige koning, maar hij wordt nu ook priester genoemd, want hij zegent Abraham. Een priester is een verbinder met God. Een middelaar, vertegenwoordig de mensen bij God en God bij mensen. In de tempeldienst is hij degene die de offers brengt aan God, uit dankbaarheid, om de gebeden te vergezellen en om boete te doen, zodat er opnieuw vrede, vergeving en verzoening plaatsvindt. En hij spreekt de zegen uit, namens God over het volk.

En heb in gedachte, dat er zijn in de gemeente van de Hebreëen die terug verlangen naar de zichtbaarheid van de tempeldienst, met zijn offers, rituelen en priesters.

De apostolische schrijver zet nu een onnavolgbare redenering op waaruit blijkt dat Jezus alle vormen van priesterschap overtreft. Immer: Melchisedek staat boven Abraham, want hij zegent Abraham en niet omgekeerd en ook geeft Abraham hem Tienden en niet omgekeerd. De latere priesters inclusief de hogepriesters van Israël komen voort uit Abraham, dus Melchisedek staat als hij boven Abraham staat ook boven al die latere priesters. Daarbij komt dat Melchisedek geen begin of

einde heeft, hij is dus eigenlijk eeuwig. Terwijl de latere priesters elkaar moeten aflossen, omdat ze op een zeker moment dood gaan. Daarbij komt ook nog eens, dat de latere priesters ook offers voor hun eigen zonden moeten brengen. Zij zijn dus beperkt. Om waarachtige redding te kunnen brengen is er een ander soort priester, verbinder met God nodig. Als Jezus nu, de grote zoon van David, volgens Psalm 110 ook priester is in de orde van Melchisedek, dan volgt daaruit dat hij boven alle priesters staat: want ook de Zoon van God is van eeuwigheid, en van Hem geldt dat hij zondeloos is, dus niet ook eerst zelf offers moet brengen voor zijn reiniging. Hij is die nieuwe alles overtreffende nieuwe verbinder, middelaar, met God. God heeft van Hem gezegd, in de woorden van Psalm 110: jij zult voor altijd priester zijn, net zoals Melchisedek dus. Jezus laat dus nooit in de steek. En Hij bracht zichzelf als het offer, ter boetedoening, eens en voor altijd, aan het kruis ter verzoening voor de zonden, niet alleen voor die van ons maar ook voor die van de gehele wereld (1 Johannes 2:2). Zie het Lam Gods dat de zonden der wereld wegdraagt (Joh 1:29). En dat is dan ook precies de reden dat ook de apostel Johannes schrijft: indien je bij God vandaan bent gedreven, of opnieuw dingen hebt gedaan die niet deugen, of oud zeer nog niet voldoende hebt opgeruimd in je leven: wanhoop niet: Jezus is de rechtvaardige die ook jou wil rechtvaardigen, wij hebben een voorspraak bij de Vader, in de hemel: Jezus Christus, de rechtvaardige, de unieke hogepriester.

Dit alles nodigt ons uit gemeente, om ieder voor zich, maar ook in gezamenlijk gesprek en overleg nog eens na te denken over de unieke betekenis van Jezus voor ons in ons leven als de verbinder met God die boven alle andere mogelijkheden van geloof en spiritualiteit uitgaat. Wij zullen ons niet zo gauw aangeproken voelen door de een hang naar een fysieke tempeldienst met dierenoffers en uitgebreide priesterrituelen. Maar dan is de vraag: wat is vandaag de grootste concurrent, het aantrekkelijkst alternatief voor het geloof? En hoe kennen en ervaren wij de persoon van Jezus als het unieke antwoord op ons menselijk bestaan in al zijn tragiek van beperktheid,

sterfelijkheid, dubbelzinnigheid en soms ook ondubbelzinnige kwaadaardigheid.

Jezus de Gekruisigde die ons via het offer van zijn leven verbindt met God, Jezus die als Opgestane Heer vanuit de wereld van God leeft en regeert en ons op zijn hart dragen wil en onze voorspraak is in de hemel.

Ik denk aan het lied van de christelijke zangeres Eline van Dijk van haar CD Levenswoorden. 'Mooier dan ik dacht': U bent groter dan ik had durven dromen, U bent zoveel mooier dan ik dacht. U bent beter dan ik ooit heb geweten. Telkens als ik denk te weten wie U bent, is het een Liefde die alles overtreft, zoveel wonderschoons, dat past niet in mijn hoofd. U bent sterker dan ik mij kan bedenken. U ben wijzer dan ik ooit kan begrijpen, U bent werkelijk het beste wat mij ooit is overkomen, Jezus, o Jezus.

Ik wil het lied graag laten horen. Klik: [hier](#)

Lof zij U Christus

Amen

Zingen: Gezang 536: 2, 3, 4 (*'De schepping die voor ons gesloten was'*)